

Első évfolyam.

31. szám.

1877. november 2.

DÉLIBÁB.

Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Kiadó és főmunkatárs:

Gróf Csáky Alfonz.

Szerkesztő:

Dengi János.

Rendes munkatársak:

ABAFI LAJOS, AIGNER FERENCZ, ARADI JÓZSEF, AUCUN, BÁTORFI LAJOS, BENEDEK SÁNDOR, BÓHM ADOLF, CSALOMJAI, CSENGEI GUSZTÁV, DARMAI VIKTOR, DOLINAY GYULA, ERDÉLYI MIKES RÓZA, ERŐDI DÁNIEL, FÖLDVÁRI ISTVÁN, HAJGATÓ SÁNDOR, HAMAR LÁSZLÓ, HANG FERENCZ, HEVESI JÓZSEF, HOFFMANN MÓR, E. ILLÉS LÁSZLÓ, ILLYÉS BÁLINT, KÁRPÁTI KÁROLY, KERESKES SÁMUEL, KORODA PÁL, E. KOVÁCS GYULA, KOMPOLTHY TIVADAR, LUKÁCS ÖDÖN, MAJTHÉNYI FLÓRA, MÁRKI SÁNDOR, MÁRKUS JÓZSEF, MENDE BÓDOG, MOLLER EDE, RUDNYÁNSZKY GYULA, REVICZKY GYULA, V. SÁRFFY IGNÁCZ, SIPOS SOMA, SÓLYOM JENŐ, SZABÓ ENDRE, DR. SZABÓ DÁVID, DR. SZEMÁK ISTVÁN, IFJ. SZINNYEY JÓZSEF, VAJDA VIKTOR, VASS JENŐ, GR. VAY SAROLTA, VÁRY GELLÉRT, WÜHRL JÁKÓ.

Megjelenik minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamatiók, vidéki levelezések, talányok, a talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyesek rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz, a lap bellartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz küldendők.

Kiadó hivatal: Varga-utca 2256. sz.

Szerkesztői iroda: Szent-Anna-utca 2536. sz.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1877.

Előfizetési felhívás.

A „DÉLIBÁB“ mindezeideig igyekezett megmutatni, hogy ama czélok, melyeket megindulásakor kitűzött, nem téveszté szem elől; hogy e czélok mennyiben lettek megközelítve s elérve, mutatta s mutatja az összes hazai sajtó elismerése s a közönség napról napra örvendetesen növekedő támogatása; mi, ha az eddigi arányban fog emelkedni, kilátást enged arra, hogy lapunk még terjedelmesebb alakban jelenjék meg az eddiginél is.

Kik lapunkat ismerik, tudják, hogy a „DÉLIBÁB“ létezése szükséges és jogos, az összes vidéki sajtót egyedül képviselvén a fővárossal szemben. Tartalma, értékre és változatosságra nézve a fővárosi enemű vállalatokkal versenyez; a boritékon hozunk számrejtvényeket, talányokat, tréfákat és adomákat, vegyes híreket s levelezéseket. Számos levelezőnk van külföldről, a fővárosból és vidékről. Egyszóval ezután is mindent megteszünk, hogy lapunk a művelt közönség támogatására érdemes legyen.

Előfizetési ára a lap homlokán olvasható.

A szerkesztőségél előfizetni lehet a következő művekre is:

„Munkács ostroma.“ Költői elbeszélés VI énekben. Irta **Dengi János**. Ára 20 kr.

„Falusi könyvtár.“ Mulattató, tanulságos, ismeretterjesztő és az élet köréből vett hasznos olvasmányok különösen a nép számára. Szerkeszti **Vass Jenő** és **Dengi János**.

Ez utóbbi megjelenik havonkénti füzetekben. Egy füzet ára 12 kr.

Egész évi előfizetési ára 1 frt. 20 kr.

SAKKTALÁNY.

Kunczl Klemmitől.

det	fé	nek	el	sze	ég	ló	géz
néz	hogy	me	nél	Is	i	szép	zon
lek	Ne	hagysz	Én	be	bi	nek	gá
De	ád	szá	ten	len	get:	fel	a
nézd	na	len	Ha	ló,	Itt	vizs	e
re	gom!	nan	te	azt	még	azt	ra
gyon	min	csil	nek	on.	*Ál	az	ég
la	is	Ha	dig	én	az	gyogysz	dom

SZÓREJTVÉNY.

Hat betüből állok, házi eszköz vagyok,
S használtatva, semmit egészen nem hagyok;
Láthatsz kezében is sok mesterembernek,
Ámbár nem árthatok a keményebb szernek.
Első két betűmnek örül gazda és nyáj,
Általa vidám lesz a mező és a táj,

Nagy város utcáin élve nem nézheted,
De hervadtan annál drágábban fizeted.
Három első tagom hangos torku madár,
Rengő vetés közt a vadász utána jár; —
Fogva sötét házban, akasztja falára,
Halva jóízűen teszi asztalára.
Végső négy tagom nem tesz soha egészet,
De a végső három annál többre vezet;
Ez vezérli lépted, jót szépet, dicsőt szül,
Csillagot mér s bátran világokat kerül.“

Megfejtési határidő november 16-ka.

A „Déliab“ 29-dik számban közlött sakktalány értelme a következő:

A hűtlenhez!...

Elvirágzol mint az árvalányhaj
Nem látva, nem keresve senkitől,
Melyet sem fény sem illatár nem ékit;
Foszlányival meddő szelekre dől;
Idő előtt eltép a pusztta tél,
Nem kérjé senki, hová levél!

A számrejtvény értelme pedig:

Ártatlan bájjal gazdagon, rejtekben szép a hajadon.
Helyesen következő tisztelt előfizetőink fejtették meg:
Lumon Pálné, Erdésy Jozefa, Péterdi András, Jóbb Ferencz, Kálnoki Matild, Püspöki Zoltán, Urbán Mihály, Tóth Katinka, Fenyvesy Aranka, Böhm Serafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nina, Komjáti Piroska.

ÉLILBÁB.

Meti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Tartalom:

1. A dal. (Tóth Ede költeményeiből.) Abafi Lajostól. 2. Katinka. (beszély) Aigner Ferencztől. 3. A byzanti műveltség szelleme. Váry Gellértől. 4. Mirza-Shaffyból. Sziklai Soma Kornéltól. 5. Stuart Mária utolsó órái. Hang Ferencztől. 6. Újabb költők albuma. Darmany Viktortól. 7. Gyöngyszemek. A szerkesztő jegyzeteiből. 8. Apróságok. Argustól. 9. Tárca: Már százszor is. (költ.) Reviczky Gyulától. Beethoven mint szakács. H. S-től.

A DAL.

— Tóth Ede költeményeiből. —

A dal a szív beszéde: fényes láng!
Az istenség szikrája, — lángra gyúl,
Világít és melenget boldogan,
Éget, hevít, keblet ráz és feldúl. . . .
Ki dalhoz nyúl, bár reszkető kezekkel
S a húrokat ő is pengetni kész:
Szent frigyben legyen lelke istennel. . . —
S a dal, a dal ihletve léssz!

A mult s jövő titkos árnyékain
A dal hatalmas, fénylő bűverő,
A cél felé, magasba vágyó sas, —
Repülésében nagy és vakmerő.
Magasztos ének, testetlen való, —
A dalnok lelkéből szakadt darab. . . .
Gazdája bár a porban hentereg,
Oh, de a dal, a dal — szabad!

Nagy sejtelem az elburkolt chaosban,
Hova a lélek félelemmel lép,
E nagy chaos az élet és halál. . . .
Rágódik rajta a tömeg, a nép.
De szárnyra kelve szent ihletten,
A nép édes, dicső zengeményt hall;
S mint Krisztus egykor: új fényt derít fel
A magasztos, a drága dal!

A lelkekben van egy nagy rejtett húr,
Mi összefűzi őket mind egyig,
E drága húron nincs szenny és piszok,
Ez tiszta csak a végső időkig. . . .

A szív, a lélek mindent feledhet,
Az emléket benővi zöld moha;
De van, mit elfeledni nem lehet:
A dalt, a dalt, óh azt soha!

A dal egy örök viruló tavasz!
Legdíszesebb virága: a babér!
Jövő idők érzik majd illatát,
De a jelenben csalódás a bér. . . .
Nagy éjszakák sötét árnyékára
A dal szelid, boldog világot vet. . . .
Borongó nép szétzúzott lelkébe
A dal nyújt új vigaszt, hitet!

Mult dicsőség, jövő fényes nagylét,
Abban volt és lesz áldva meg;
A gyáva bűn, sár és por lakában
Attól fél s a szennyes lélek remeg. . . .
Áldás, szerenese délibáb-fénye,
Benne fényes öröm sugárra lel. . . .
Hervadt élet dermedt fájdalomába
A dal, a dal éltet lehel!

Ha nyomja szivedet a fájdalom
S esordúl a könny, nagy nyomása alatt.
Ha reményed elszáradt törzsöke
Az új tavasszal újra nem fakadt?
Mi sugja meg zaklatott szivednek,
Hogy belőle a fájdalom kihál?
Isten beszéde — a bús lélekkel
A legszebb, legdicsőbb: a dal, a dal!

Oh drága dal! Lelkem szent birtoka,
Nyiló tavasza a zord életnek!
Légy napsugár, éltesd a bimbókat,
Mik lelkemben most, most születnek.
S ha dalhoz nyúlok reszkető kézzel,
S a húrokat lágyan megpengetem, —
A szent frigy, melyet im megkötök
S a dal, a dal örök legyen!

(Putnok.)

Közli Abafi Lajos.

KATINKA.

— Beszély. —

Irta **Aigner Ferencz.**

(Folytatás.)

— No, ez telni fog tőlem! A kápráztatás nálam könnyű lesz. Van mivel kápráztatnom!

Igy okoskodott magában Czimeresi.

Később látni fogjuk, vajjon az aranyok Katinkának szemeit is eltudták-e homályosítani? s hogy az „életrevaló“ nézetekkel fölruházott Czimeresi minő diadalt aratott?

* * *

Másnap Czimeresi kiváló eleganciával tisztelgett menyasszonyánál.

De az enyelgési hajlamot, melytől Katinka bizonyára megijedt volna, otthon feledte.

Ekkor tanácskozás alá kerültek a házasság fontos apró mozzanatai.

Czimeresi pazar menyegzöt óhajtott, hogy fény és pompa tegye azt örökre emlékezetessé!

Katinka nem szólt ellene. Ha völegénye jónak látja a költsékezt, öneki nem lehet kifogása az ellen.

És ez így ment naponkint rendesen. Czimeresi mindig talált anyagot, hogy, mint elégbalgán hívé, kápráztassa jegyese szemeit.

Na ez ugyan nem sikerült!

S ha Czimeresi ennek folytán az eredményre

TÁRCSA.

MÁR SZÁZSZOR IS. . . .

Már százszor is meggondolám,
Hogy szólni néki mit fogok?
S mégis, ha járok oldalán,
Egy árva szóho' sem jutok.

Én nem tudom, mily érezt
Lehet ily néma, hallgatag?
Tán, amit akkor érezek,
Ki nem fejezhetik szavak!?

Reviczky Gyula.

BEETHOVEN MINT SZAKÁCS.

Hogy mi volt Beethoven a zongora mellett, a zene terén, az igen jól ismert dolog; hangosan beszélnek erről örökszépségű művei; de hogy milyen volt ő a konyhában, hogy a billentyük mozgatásában művészi kezei miként forgatták a főzőkanalat és a nagyvillát,

számítva előre akart haladni — a „kedves“-sé való tevés röggös ösvényén — azonnal észreté-
rítettett.

Katinka büszkén, esupán egy tekintetével is rendre tudta utasítani völegényét.

Czimeresi ilyenkor mindjárt kedvét veszítette. Nem számított ennyi ellentállásra.

Hisz a: „nő ingatag“

Az ám, aki . . . vannak tiszteletre méltó kivételek is!

Katinkára vonatkozólag bármint óhajtotta Czimeresi, nem dudolhatta el „Rigoletto“-ból a fent jelzett dallamot.

Ezalatt pedig teltek a napok anélkül, hogy Czimeresi csak egy lépéssel is előbbre haladt volna.

Czimeresi ötödik vagy hatodik látogatása alkalmával amint éppen távozott Katinkától, a kapu alatt véletlenül szembe találkozott valami Vidra Géza nevezetű fiatal ügyvédjelölttel, ki ugyanabban a házban tartotta lakását. Ez jól ismerte Czimeresit hire után, habár együtt sohasem beszéltek az életben.

Czimeresinek szeptet ütött fejébe e fiatal ember s amint elsompolygott azt gondolá: Itt sietni kell! A fiatal erő még meg találja előzni őt!

Vidra — a nagyon csinos barna fiatal pedig gúnyosan nézett a távozó után.

— Ha nem esalódom, ez ismét valami go-

ebbeli működéséről már nem maradtak fenn híres emlékek az utókornak. Nem lesz tehát érdektelen, ha röviden elbeszéljük; mikor volt és milyen szakács volt Beethoven?

A nagy zeneművész geniálitását magán hordta szobájának berendezése is. Egy valóságos zsidvásár volt az, keresztül-kasul hevert benne minden — szóval, rendtelenség tekintetében is igazi művészi. A szoba padlóján, amely minél ritkábban látott seprüt, tarka szőnyegként heverték számos levelei. A székeken könyvei s értékes hangjegyei foglaltak helyet. Az ablakpárkányon még este is ott állt néha a reggeli, meg kisebb-nagyobb üres üvegek; gúrúltak ugyan ezek szobájának minden szegleteiből elő, ha a geniális házi úr valamit keresett. Ez pedig minél gyakrabban történt; mert a dolgok e tömkelegében csakhamar elhanyagódott minden tárgy. Rettenetes módon mormogott aztán ilyenkor a művész; félredobta, odább lökte ezt is, azt is, mi által mindent s még jobban öszszehányt. E naponkinti kellemetlenségnek szerinte a szakácsné — egyszersmind gazdaszszonya — volt oka, akit ő rendesen Schnapsné ifjaszszonynak szokott volt nevezni; mert magáról Beethoven azt hitte, hogy ő a

noszságon törí a fejét. Azonnal meg kell tudnom a valót! — mormogá s ezzel Katinka szobájába nyitott.

Katinka megrettent a fiatal férfi látogatására.

Többször találkozott vele az udvaron, hisz ugyanazon ház lakói voltak mindketten; de nem beszéltek soha egy szót sem egymással.

Miért látogatja meg most, kérdé önmagától s elpirulva alig mert szemébe nézni az ügyes ifjunak, ki ismeretlenül és régóta feltűnt szemei előtt.

Vidra, miután Katinka fölhívására helyet foglalt, így kezdé udvariasan:

— Ne ütödjék meg nagysád! Én csupán egy kérés végett voltam bátor megjelenni. Igréj meg, hogy teljesíteni fogja.

— Ha teljesíthető, örömmel! És a kérés?

— Legyen őszinte velem szemben!

— Az leszek, hisz különben is az vagyok!

— Éppen mint bátyjához?

— Éppen mint bátyámhoz. — ismétlé Katinka, ki hova-tovább több bizalommal látszott eltelni az ifju iránt.

— Nagysád! minő összeköttetésben áll Czimeresivel?

Katinka e kérdésre zavarában elpirult.

— Uram! Czimeresi az én völegényem! — dadogá lesütött szemekkel.

legrendesebb, legpedansabb tisztaságu ember, aki még a gombostüt is kijelölt helyére szokta visszatenni s csupán mások (a szakácsné) hánynak össze mindent.

E feneketlen zürzavarnak egyik fő-főoka a folytonos lakváltoztatás volt, mert a nagy mester sehol sem volt megelégedve; változtatta lakhelyét szüntelen, mint a fehérneműt; mindig ki- és becsomagolni, mindig hurczolkodni kellett, minekfolytán különben merő ingó-bingó vagyona iszonyu chaossá lett ösze-durva „sens des sous, sens des sous“ mint a francia mondja.

Egyszer egyik legbecsesebb sonátájának, már tisztába irt partitúrája — megfizethetlen drága kincs! — hanyódott el. Tizennégy álló napig kereste a műve felől már-már kétségbe esett Beethoven. Végre meglelte; de hol? — — — — —

A konyhában, vaj, hus és turótakaró képiben! — Borzasztó!

E fölötti méltó haragjában Beethoven, amit a kezeügyében felkaphatott, két tojást repített a Schnapsné ifjasszony konytyához s elcsapta azonnal.

Föltette magában, hogy soha többet ily kannibálnőt nem fogad házába s konyhájába se bocsát. Főztje különben is régóta nem volt már izlése szerinti; elha-

— Völegénye! — kiáltott fel majdnem ijedten Vidra.

— Istenem! ön egészen megijeszt! — szólt remegő hangon Katinka. — Ez annyira meglepő s hihetetlen ön előtt? Különben igaza van! Ó gazdag s én szegény vagyok! Ez mindenesetre fonák viszony lenne mások előtt! — hangoztatá tovább nem minden keserűség nélkül.

— Boesásson meg Katinka! Engedje, hogy így szólítsam. Majd később meg fogja tudni okát s miért ütödtem meg én annyira? És most mondja meg nekem, kérem, mikor teszi Czimeresi legközelebbi látogatását?

— Holnap estére ígérte, — válaszolt Katinka még nagyobb zavarral.

— Saját érdekében engedje meg, hogy én is jelenlehessek e találkozáson, mely, remélem, az utolsó leend részéről?

— Ha önnek, uram, ez kedvére szolgál, ám legyen!!

— Köszönöm!

Vidra ezután felállt s udvariasan meghajolva mondá:

— Bizalom és győzelem!

Katinka kérdőleg emelte szép szemeit az ifju arezára.

— Ön talányokban beszél!

tározta nagy erélyvel, hogy ezután — ő maga fog főzni!

A főzés mestersége csak nem lehet nehezebb, mint egy sonata megírása — gondolá s sietett mindjárt a piacra a szükségeseket bevásárolni. Ez új s oly czélszerűnek vélt gazdálkodási mód feletti nagy örömeiben meghívta ebédre — az első sajátkezűleg készitendő ebédre — egy pár jó barátját is vendégül. Nagyan folytak az előkészületek!

Midőn a vegdék a kijelölt időre megérkeztek, nem kis csudálkozásukra látták zongoraművészüket a konyha előtt fehér kötényben, fején fehér szakácsipkában. Ugy nézett ki mintegy cyklops az ő kovács műhelyében. Gőzerővel folyt a munka. A konyha tüze recsegve-ropogva égett; a csuprok kiáradással fenyegető tartalma sístergve főtt, a vaj remegve a tűz által való megégés kinjaitól, iszonyatosan sivitott, — de készen nem volt semmi, pedig az ebéd ideje már elérkezett.

Bőszült elkeseredéssel állott Beethoven a forró konyha előtt, most a kanállal, majd a konyhakéssel fenyegetve az engedetlen materiákat. Amint az izzó edényekhez kapkodott, azokat fellökte, ujjait meg-

Holnap mindent meg fogtudni. Addig kevés türelem — felelé Vidra s eltávozott.

Amint Vidra elhagyta a szobát, Katinka izgatottan szorította parányi kezét hevesen hullámozó keblére.

— Valami kimagyarázhatlan édes érzettől dagad szívem e pillanatban s valami azt susogja szüntelen füleimbe, hogy boldog leszek! Óh! nem, nem, hisz Czimeresihez lesz kötve örökre életem. kit becsülni tudok csupán, de szeretni nem vagyok képes! És ő reám nézve elveszett. Ó, kit máris imádok, máris szeretek!? Istenem és mégis úgy érzem, hogy kimondhatatlanul boldog leendek!?

Igy eszmélődött önmagában Katinka.

Mi szívünköl kívánjuk, hogy ne csalódjék szép álmaiban!

(Folyt. köv.)

Á BIZANTI MŰVELTSÉG SZELLEME.

— Váry Gellértől. —

(Folytatás.)

Zonaras byzanti történetíró említi, hogy Konstantin először a régi Trója helyén akarta azon tervét valósítani, miszerint egy fényes császári várost építhessen, de álmában fősőbb sugallat által megintette Byzantot jelölte ki szándéka végrehajtására. Hogyan nézett ki a Byzantból Konstantin városává alakult császári székhely, azt egy mult századbéli német történelmi szótár szavaival tárjuk olvasóink elé:

„Konstantin szándéka valóítására hét halmot

égette, a peccenyét még jobban. A vendégek meg korgó gyomorral, türelmetlenül epedtek látni és izlelni már e pokoli zajnak eredményét.

Végre valahára jött Beethoven mint egy zsákmánynyal megrakott diadalmas hadvezér örömtől sugárzó arcczal; ámde az ő zsákmánya minőség tekintetében nagyon keserves volt!

A leves szürke, izetlen mint a nagybőjti cibere; a hus rongyos, mint a tapló; a vastagétel se állott felebb ezeknél; de a peccenye, ez már valóban borzasztó volt. Ugy nézett ki, mintha maga Belzebub forgatta volna kormos nyársán a kőnél is szárazabbá.

A vendégek legjobb akaratuk mellett sem tudtak enni, egyedül Beethoven adta meg konyhájának a becsületet, evett mindnyájuk helyett, dicsért mindent, hogy mily fölséges. Vajas kenyeret adtak maguknak, mely mellett szinte jól csuszott a csemegebor, melyet a szolga által már eleve megrendelének.

Másnap ismét átvette Schnapsné ifjasszony a háztartás vezetését.

H. S.

választott ki, építtetett egy capitoliumot, egy circust, egy amphitheatrumot, tereket, sétányokat és más nyilvános épületeket rendeztetett bé, mindent a régi Roma módjára, úgy, hogy e helyet minél inkább új Romának lehessen nevezni. Senatust szervezett s bőkezűsége által a világ bármely részéből a legjelesebb embereket odaédesgette. Pompás templomokat állíttatott s megajándékozta azokat gazdag alapítványokkal; fősőbb tanodát szervezett s ellátta azt kitűnő tanárokkal; könyvtárat is hozott létre, mely utódai alatt 12,000 kötetre szaporodott, de 465-ben lángok martalékává lett. A későbbi császárok sem szüntek meg a várost minél jobban ékesíteni, terjeszteni és erősíteni úgy, hogy a nyolczadik században a szárazföld felől már majd két mérföldnyi kettős fal kerítette s ugyanannyi a Propontis felől. Maga a város hat mérföldnyi területet foglalt el, nem is számítva a külvárosokat, melyek mindegyikét bizvást egy-egy külön városnak lehetett tekinteni. Sőt Anastasius császár még ez elővárosokat is, melyek körülbelül husz mérföldnyi területen itt-ott feküdtek Konstantinápoly körül, a fekete tengertől kezdve egész Selivréá-ig húsz lábnyi széles fallal kerítette körül, mely mindazáltal gyöngye volt arra nézve, hogy a barbárok hatalmát föntartsa. Nagy-Konstantin továbbá fölosztotta az ő új Romáját éppen úgy, mint a régi volt, tizennégy osztályra. Az első osztályban volt a kikötőt őrző erőd, melyet görögül akropolisnak neveztek, továbbá a világító torony, a műszertár, Arkádus fürdői, Justinián tárlata stb. A második osztályban lehete látni a híres Sofia templomot, a tanácsházat és Justinián által helyreállított Zeusippus-féle fürdőt. A harmadik magában foglalta a hippodromust, a sz. Euphemia templomot a Pulcheria palotával együtt. A negyedikben volt a Konstantin császár palotája, a császári tér és az arany milliorium, ahonnan ágaztak szét az utak mindenfelé. Az ötödikben és hatodikban volt föllállítva a Theodosius téren azon nagy obelisz, melyet az egyiptomi Thebából szállítottak oda; a Konstantin téren pedig porphyr oszlopon magának az alapító császárnak szobra, melyhez az anyagot egy athenei Apollo szobor szolgáltatta. Az Anastasius templom és Nagy-Theodosius oszlopa a hetedik osztályban foglalt helyet; a capitolium palotája és a Theodosius temploma pedig a nyolczadikban. A kilencedik osztályban különösen föltűnt az Anastasius-féle fürdő és Arkádus palotája, míg a tizedikben Konstantin fürdője, Eudoxia császárné palotája és sz. Akáczius vértanu temploma. A tizenegyedik osztályt nevezetessé tette az apostolokról hívott és Nagy-Konstantin által építtetett templom, mely a császároknak temetkezési helyül szolgált. A tizenkettedik osztályt Arkádus császárnak azon szobra ékesítette, melyet Isauri Leo uralkodása alatt ledöntöttek. A tizenharmadik osztály helyén valamikor egy város állott, melyet Justinianának neveztek. Végre a tizenegyedik osztályba tartoztak a külvárosok. (Allgemeines historisches Lexikon. Leipzig. 1750.)

Midőn nem saját szavunkkal, hanem a máséval rajzolgattuk Konstantinápolynak kinézését, tettük azt

azon elhatározott szándékkal, hogy ily módon adjuk leghivebb képét azon városnak, melynek műveltségi fényét és pompáját nem a saját kebléből termett, hanem a másunnan összehordott dolgok tették. Konstantinápoly ily módon egy nagyszerű mozaikká változott, melynek építő részei különféle helyről összeszedve egymás mellé helyeződtek anélkül, hogy azok közt szerves összhangzat és egybeillés lett volna. Mikor Byzant Konstantin városává alakult, a római birodalom nagyobb városai a szó szoros értelmében meg-raboltattak, amennyiben ritka műkincseiknek és szobraiknak a császári rendelet következtében Konstantinápolyba kellett takarodnia.

Ily módon míg Konstantinápoly állott, a külfény és ragyogvány dolgában nem is volt fogyatkozás. Még a tizenharmadik század elején is, midőn a francia kereszties vitézek a várost bevették, amikor is már a byzanti császárság meglehetősen összeolvadt, a francziáknak szeme-szája elállott a roppant kincs láttára. „A nyereség oly nagy volt, mondja Villehardouin akkori francia író és szemtanu, hogy még elképzelni is szörnyű azt a sok aranyat és ezüstöt, azt a sok drága követ, azt a czifrábnál czifrább selyemszövetet s azt a mindenféle sok drága dolgot, amit itt találni lehetett. Én, Villehardouin, Champagne-nak marschallja, mondhatom tiszta lelkiismerettel, hogy soha, mióta a világ áll, ennyi kincset egy városban sem foglaltak el.“ (Histoire de la conquete de Constantinople.)

Ha célünk volna e fényes városnak történetét is adni, ugy elő kellene sorolni azon egymást néha nagyon gyorsan követő nyolczvanhét császárnak a nevét, kik a byzanti birodalom tizenkét százados főállása alatt 1453-ig uralkodtak; emlékeznünk kellene azon zsinatokról, melyek itt különféle vallási viszályok fölmerülése alkalmával tartattak; láttatnunk kellene azon czivódásokat, melyek vallási és politikai indokok miatt kék és zöld pártra szakadva e város beljében, mint valami egészségtelen testben lezajlottak; de mindez helyünk és tárgyunk keretén egyformán kívül esik. A városok vagy nemzetek szellemének tanulmányozásánál az általános vonások azok, melyekre a figyelemnek irányulnia kell, míg az egyedeknek vagy részletes eseményeknek csakis annyiban lehet joguk a főlemlítésre, amennyiben bennök az általános vonás a leghivebb kifejezőre talált. Éppen ez észrevétel okozza, hogy elméletünk eddig font fonálánál meg nem állapodhatunk, midőn a byzanti műveltségnek gyúpontját Konstantinápolyt csupán anyagi oldaláról mutattuk be, hanem szellemének kitanulmányozhatása végett az annak életét alkotó eszmékhez is kell fordulnunk. Ez eszmék kimutatása után mehetünk azután át a byzanti műveltség egyes jellemvonásainak, mint ez eszmék következményeinek alapos fejtegetésére.

III.

Ha kérdezzük, hogy miből állott a konstantinápolyi s illetőleg byzanti szellem, arra egyelőre is azt felelhetjük, hogy a legkülönfélébb alkatrészek vegyü-

lékéből, melyeket semmiféle szerves életerő össze nem kötött, egygyé nem forrasztott. Mint maga Konstantinápoly a római birodalom különféle vidékein létrejött műkincsekből alakította össze külső ékességét, melyek létrehozására önmagának belső természetes ereje nem volt, ugyanugy áll a dolog a byzanti szellemmel is. Hasonlít az egy hölgyhöz, kinek az idő vagy belső betegség lesöpörvén arczáról az ifjuságnak természetes rózsáit, azokat a kendőzésnek kívülről reá alkalmazott hamis szereivel, az élettelen pipere ezer meg ezer termékivel kell palástolnia.

Valóban a byzanti szellem is ily belső összefüggés nélküli összetétele a legkülönfélébb elemeknek. Vegyülete az a szláváságnak, a kereszténységnek, görögség és keletiség azután meg a rómaiságnak. Ezek azon elemek, melyek a byzanti szellemet alkotják, de amelyeket egyenkint külön figyelemre kell méltatnunk, ha magával a byzanti műveltség sajátosságával tisztába akarunk jönni. Mindenekelőtt tekintsük meg tehát a szláváságot, mely a byzanti műveltségnek ugy szólván talaját képezi; vagy hogy festészetileg fejezzük ki magunkat, a szláváság képezi a vásznat, míg a többi elem csakis ugy tűnik föl, mint e vászonra reá mázolt különféle szín.

Századunkban nagyon jól tudjuk, hogy mind a politika, mind a tudományok terén nagyon gyakran hangoztatott eszme az Európa keleti felén lakó szláv népeknek egy nagy birodalomba való összeolvasztása. Nem valami mellékes törekvése az a kelet európai politikának, hogy mint lehetne azon sok, egyfajta népet, mely az Ural hegytől az Elba folyóig s a Balti és jeges tengertől Görögorszáig lakik, egy kormány-pálcza alatt egyesíteni. Politikai eszme ez, melyet nem kevésbbé pengettek már a szláv népek különféle törzseiből való tudósok is, milyenek Schaffarik, Dankovszky, Kollár, Palacky, Pagodin a nemrég meghalt moszkvai tanár stb. Mennyiben helyes vagy helytelen e nézet, mely az egyfajúsággal egyszersmind az egy birodalomba tartozás eszméjét is összeköti s kisebb alakban kifejezve annyit mond, mintha két, három vagy négy testvérnek a testvériség okánál fogva nem volna joga egymástól független háztartást vezetnie, ezt ne bolygassuk. Mi ehelyütt csak arra akarjuk fektetni a fősulyt, hogy kimutassuk, miszerint e téreken, ahol most szláv népek laknak, sőt Kis-Ázsiában is már a legeslegrégibb, következőleg a byzanti birodalom létezése korában is szintén szláv népek éltek.

A régi classikus világban természetesen az eláramló görög és római szinezet szőnyeg módjára takarta be mindezen népeket, mely alól az, ami szláv eszme vagy dolog volt, vagy csak ritkán, vagy görög-római színt öltve magára jelenhetett meg az életben vagy mehetett át az irodalomba. Elárulják ezt mindjárt egyes tulajdonnevek. Vannak, kik a perzsa Darius, vagy Nabukodonozor névben is szláv megnevezést vélnek fölismerni, amennyiben amazt a — dar — (ajándék) emezt pedig a Nebu-godni-czár (Istennek

kedves fejedelem) gyökből származtatják. Mindenesetre meglepő, hogy a perzsa királyok közt egy Artaxerxes a longimanus melléknevet nyerte, ami maig is tulajdona egy orosz hercegi családnak a — Dolgoruki-nak. Részünkről nem tagadjuk a találkozási pontokat e tulajdon neveken, de mégsem merünk abból olyasféle következtetést vonni, mintha talán Perzsia is a szláv elemnek ősi tanyájához tartoznék.

(Folyt. köv.)

MIRZA-SHAFFY DALAIBÓL.*)

I.

S amit nap süt le rád,
Mit szél s hab énekel,
Mit rózsá kelyhe ád,
Mi zöng az égig el
S az égből föld felé:
Keblemben az honát
S dalomban fölülé.

II.

Minden ember areza
Története lapja,
Szive lángja, hareza
Azon helyét kapja.
Benső lelke, ész-világa
Ezen lép elébünk,
Csakhogy nem mindnyájunk látja,
Nem mindnyájan értjük.

III.

Ugy ékesíti szüm magát veled,
Mint nappal a menyboltozat;
Te adsz s lövelsz rá fényt és nélkülöd
Reá sötétlő éj szakad.

Mint a világ, ha reá éj árnya esap,
Elrejti szép vonásait
És csak, ha újra rámosolyg a nap,
Mutatja nyiltan bájjait.

IV.

Ha szivedet akarják sebzeni,
Legyen az bánya, kincsekkel teli.

Ha ellened: fejedre hányt követ,
Fa légy, amely gyümölcsessel ránevet.

Ha elbukol: utánozd a csigát,
Mely haldokolva drága gyöngyöt ád.

V.

Feslő bimbó, ó hajolj rám!
Hallgasd meg, hogy mért könyörg szám.
Leld föl keblemen helyed!

*) Bodenstedt Mirza-Shaffy-ját Sziklai egészen lefordította és sajtó alá adja. A sikerült fordításokból közöljük e hat dalt mutatványul. Szerk.

Szived szümön hőbben dobban
És keblemre borultodban
Rózsává nyil kehelyed!

VI.

Midőn tavasz két szikla tar-fején
S hó leplét úzi napsugár,
Midőn kizöldül minden könnyedén
S mezőnk virágít hozza már,
Midőn a láthatár
Egyszerre végre már
Telét elüzve kékbe' jár:
Hegyek visszhangjakép
Hangzik a völgy felett:
Be szép, be csoda szép
A bűvös kikelet!

Midőn a nap mosolyg a jégtetőn
S a forrás vigan felszökel,
Mezét a rét felőlti tetszetőn
S az erdő vig danája kel,
Üdül a völgy s halom,
Kél lengő fuvalom
S mosoly a kéklő mennyfalon:
Hegyek visszhangjakép
Hangzik a völgy felett:
Be szép, be esodaszép
A bűvös kikelet!

S midőn szived szivemnek megnyila,
Tavasz volt akkor is, vidám!
Midőn ajkidrúl lelkem angyala,
Az első esőket leszívám.
Körültünk a berek
Vidám dalt zengedett,
Forrás zugott a bérez felett
S hegyek visszhangjakép
Hangzott a völgy felett:
Be szép, be esodaszép
A bűvös kikelet!

Sziklai Soma Kornél.

STUART MÁRIA UTOLSÓ ÓRÁI.

Közli Hang Ferencz.

(Folytatás.)

Ezután a királyné az urak felé fordult és kérte őket: engedjék meg, hogy gyóntatója is vele együtt az emelvényre lépjen; ez azonban nem engedtetett meg neki. Ezután kéré, hogy kivégeztetésénél minden szolgálója jelen lehessen, hogy Franciaország királya és mások előtt tanusithassák, hogy a katolikus hitben halt meg. Erre az urak válaszolák, hogy ez meg nem engedhető, nehogy kedélye a szolgák nyugtalanúsága, jajgatása vagy babonásága által nyugtalaníttassék. Végre mégis megengedetett, hogy öt szolgálója és két komornája a kivégezésen jelen lehessen. A királyné a komornákból többet, állásához megfelelő számban ki-

vánt és ígérte, hogy engedelmességükről jót áll és őt sem könyeik, sem részvétnyilvánításaik nem háborgatandják. Ezután kérte, hogy szolgálói és egész házi környezete hazájába visszatérhessen s hogy mindenük, miket nekik ajándékozott, náluk hagyassék. A királyné e kérését a következő szavakkal végzé:

— Önöket uraim kötelezem arra, hogy e kívánságom teljesítéséről gondoskodjanak.

Ezután a királyné a kastély parancsnokának két szolgálója által a vérpadra vezetett, hol ő maga, miután kényelmesen állni nem tudott, leült. A két gróf a királyné mellé állott, mire Beale titkár erős hangon a kivégeztetési parancsot olvasá. A királyné ugyanazon ruhát viselte, melyben a törvényszék előtt megjelent, nevezetesen, igen értékes selyemruhát; kezében egy arany fészület nyakán lógott s övén olvasó.

A királynéhoz legközelebb Peterborough állott, ki őt a grófok parancsából figyelmeztette, hogy Krisztusban higyen s keresztényiesen haljon meg. A királyné felbeszakítá figyelmeztetését, hangosan imádkozva s parancsolva, hogy hallgasson, minthogy, tevő hozzá, egészen készen van a halálra. Midőn a dékán felelé, hogy mit sem fog egyebet mondani, mint ami neki parancsoltatott s igazságot tartalmaz, a királyné kiáltá:

— Hallgass dékán, nem akarlak hallgatni, semmi dolgom veled s háborítasz engem, — mire az elhallgatott.

Kent gróf szóla ezután a királynéhoz:

— Urnó, leginkább azért sajnálkozom halálad fölött, hogy e babonás s haszontalan tárgyat látom kezeid közt.

Erre a királyné válaszolá:

— A fölfeszített Krisztus képe hozzám illik s az urra emlékeztet.

Kent felelé: Krisztust szivünkben kell hordani és tevő hozzá, — habár a királyné nem akart rá hallgatni, — hogy ha az isten kegyelmét meg is veti, imádkozik érte, hogy az ur bűneit megbocsássa s őt országába fogadja. A királyné erre felelé, hogy ő is azért imádkozik. Ezalatt a dékán a vérpadon térdelt és hangos s hallható hangon egy a körülményeknek megfelelő imát mondott, ő felsége és a birodalom javáért imádkozva, mely imádság a jelenlevők által utána mondatott.

Mig ez történt, a királyné hangosan saját latin imáját mondá, a fészületet folyvást kezében tartva. Az ima végeztével a hóhér térdelve kért bocsánatot a királynétól, mit az annak és mindazoknak, kik eddig vérét kívánták, örömmel megadott, éppen úgy, mint maga részéről kívánta, hogy az ur bűneit megbocsássa.

Ezután a királyné térdelve és mélyen megindulva még egyszer imádkozott bűnei bocsánataért, reményét fejezvé ki, hogy Krisztus halála és kiontott vére által üdvözülend, miután ő is vérét a megfeszítettért önként és örömmel kiontatja. Ezután az angol királyné jóléért imádkozott és hosszú s nyugodt országlást kívánt

neki, továbbá hogy az istent hűségesen szolgálja; imádkozott az egész szigetért és Krisztus egyházának szorult állapotáért; imádkozott továbbá fia, Skócia királyáért, hogy országát békében és igazságosan kormányozza és a romai katolika vallásra való áttérés által az igaz hitet elérje. Végre e nap minden szentjeinek közbenjárásáért esedezett, hogy az isten végtelen kegyelme által haragját e szerencsétlen szigettől eltávolítsa, az ő összes bűneit megbocsássa és testétől elvált lelkét az angyal által az égbe vezérelje. Ezen ima befejezése után fölkelet a királyné és a kivégeztetéshez készült, ékszereit letéve és tunikáját két komorna segélyével levetve. Midőn a hóhérok egyike segíteni akart, mondá, hogy eddig sem volt szokva arra, hogy ruháit ily sokaság előtt letegye, sem ahhoz, hogy ily nemesek segélyét igénybe vegye. A királyné külső ruháját egész a belső tunika közepéig letette; az így leeresztett felső rész a nyaknál mélyen ki volt vágva, úgy hogy az köröskörül meztelen lőn; a ruha hátul zsinorral volt össze tartva, melyet gyorsan feloldott, komornáit megeskoltolta s istenhozzádot mondott nekik. Midőn az egyik hangosan sirt, a királyné inté, mondván:

— Hallgass, ne jajgass, nem kezeskedtem-e értetek azért, hogy fájdalmaitokat hangosan nem nyilvánítjátok? Nektek derülteknek kell lennetek.

(Vége köv.)

UJABB KÖLTŐK ALBUMA.*)

Meg vagyok róla győződve, hogy alig tehetnék valamivel kedvesebb szogálatot a magyar művelt közönségnek, mint azzal, hogy az utolsó évtized alatt feltűnt hivatottabb és jelesebb költőket, kiket már **szellemileg** ismer és megkedvelt, **személyes alakjukban** is bemutatnom neki és pedig valamennyit együtt, egy közös társaságban.

Azért hát nem is irok ajánlatot könyvem elé, de egyszerűen reá térek annak tartalmára.

Lesz ez Albumban mintegy **husz-huszonnégy arczkép**; ugymint: Ábrányi Emil, ifj. Ábrányi Kornél, Arany László, Benedek Aladár, Bartók Lajos, Csengey Gusztáv, Dömötör János, Darmay Viktor, Endrődi Sándor, Illyés Bálint, Komócsy József, E. Kovács Gyula, Pásztói, Rác Mihály, Szabó Endre, Udvardy Géza, Vay Sarolta, Várady Antal, Zichy Géza, Zilahy Imre s még egy két tehetségesebb s egészen fiatal költő arczképe. Lesz minden arczkép mellett **egy rövid életrajz s néhány kiválóbb költemény**, mutatványul az egyes költők műveiből. Tehát ez Album nemcsak mint **arczképgyűjtemény**, de mint **Antologia** is megfogja állani helyét s méltó lesz arra, hogy minden művelt olvasó asztalán helyet foglaljon, ki a szépirodalom barátja.

Előfizetési ár. Egyszerű példányé **2 frt**; disz-példányé **3 frt**. Gyűjtőnek 10 példány után egy ingyen

*) Enemű album első az irodalomban s ezért azt melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetni szerkesztőségünkben is lehet. Szerk.

példány, 15 p. után arany kötésű s a gyűjtő nevével ellátott díszpéldány.

Az előfizetési pénz alulírt nevére és lakására czimezve küldendő be.

Beküldési határidő deczember 1-ső; de, ha lehet, kérem az íveket előbb kezemhez juttatni, hogy a példányok száma iránt előre is tájékozva lehessenek.

Az „Album“ még ez évben, mintegy a **karácsonyi ünnepek** alkalmával fog megjelenni.

Budapest, 1877. okt. 31.

Darmay Viktor,

Az „Ujabb költők Albumának“ szerkesztője.

Lakása: Budapest, bástya utca 18.

GYÖNGYSZEMEK.

— A szerkesztő jegyzeteiből. —

258.

A hű szive kész minden kívánatára hajlani hölgyének.

Helén.

Tennyson.

259.

Bizonyos órákban a lelkesültség elfelejteti a nőkel nemük gyöngeségét s férfias akarakterővel ruházza fel őket, mely daczol a halállal is; de ez órák rövid tartamuk s habozás, aggály s zavarteljes felébredés követi azokat.

A parancsnok gyémántja.

Ponson.

260.

Jobb a mai tojás, mint a holnapi tyúk.

Török közm. (középázsiai utazás.) **Vámbéry.**

261.

Önmagával vagdalkozni,
Nyugalmat nem lelhetni,
A vadsággal barátkozni
És bujdosni szeretni;
Szív és lélek nélkül élni,
Hülni, fülni olvadni,
Csüggedezni, majd alélmi,
S halálosan lankadni;
Az örömből mérget színi,
Éjjel, nappal sírni: ríni:
Aki szeret, azt nyeri,
Rabját Ámor így veri.

Kesergő szerelem.

Himfy.

262.

Szerencsés az, ki fiatal korában csak testi bajokat ismer, melyek távolról sem oly fájdalmasak mint a lelkiek és melyek sokkal gyéribben végződnek életunt-sággal mint ezek.

Emil.

Rousseau.

263.

A legnagyobb veszélyek közepette, a legkényesebb pillanatokban, midőn a férfiak elvesztik lélek-jelenlétüket, a nőknek a leleményesség segélyül jön.

Alvajáró.

Balázs S.

264.

Asszonyok született ellenségei minden theoriának;

a szerelemben mint mindenben különös hajlandóságuk a dolgok praktikai oldalához vezeti őket.

A karthausi.

Eötvös.

265.

Szükséges az embernek az ember. Ki rontja össze ezt a hatalmas kívánczást, hogy egynemű valóságokkal élhessünk?

Fanny hagyományai.

Kármán.

266.

Oly jól esik az, ha baráti szem tekint lelkünk belsejébe.

Atala.

Chateaubriand.

267.

Valódi női szív, hogy határozatra bírassék, bizalmat kíván.

Természet ellen.

Rahel.

PRÓSÁGOK.

Debreczen, nov. 1.

A „Sz.“ színházi szemleirője egy színésznőt egész komolyan így magasztal: „Maár Juliának (Sára) kiesiny, de az ő kezében annyira hálados szerep előadása bármily magas igényű criticastert is kielégített volna.“

Szegény Maár Julia, te ugyan szép előadást tarthattál!

* * *

A dunántuli lapok egyike, meg ezt mondá: „Ily-lyés Bálint fiatal költőnk...“ stb.

Tisztelt munkatársunk általunk kijelenteni kéri, miszerint ő nem aggleány....

* * *

A „K.“ szerkesztői üzeneteiből: „F. J. urnak, Ó-Gyalla. Térhiány végett becses küldeményét kénytelenek vagyunk jövő számra halasztani.“

Nem hiszszük, hogy az a munkatárs, küldeménye illetően elhalasztása végett magát is el nem halasztja a munkatársak sorából!

* * *

Egy lap újdonságolja, hogy a „Röpke ívek“ rövid élet után megszünt élni.

Ilyen újdonságokkal mi is szolgálunk: A Kazinczy etc. által szerkesztett kassai „Magyar Múzeum“ e napokban (1792) bevégezte pályafutását; Schiller jeles német költő meghalt; az Ágai által szerkesztett „Magyarország és a Nagyvilág“ első és mutavány száma megjelent. etc.

* * *

Párbeszéd. **P.** Uram! Tudja meg, hogy ama megboldogult, érdemes egyénnek, kinek intézetében ön mint gyermek pár évig nevelkedett, a többi közt én is ismerőse és tisztelője voltam; ennél fogva öntől mint férfitől joggal hálátlanságnak vehetem, ha irodalmi baklövéseimnek szemmet nem huny.

A. Ugy? Hát mért nem mondta hamarabb?

Argus.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Okt. 25-én. Lukácsy és Balla 4 felv. népszínműve: „A zsandár.“ Először. Értéke ennek se több a „Vereshaju“-énál, minélfogva drámai becse is kevés van. Cselekménye szétfolyik s egyetlen alakja sincs, mely a figyelmet különösen magára vonná. Jellemei nincsenek s a mozgó alakok csak halvány és darabos másolatai a tulajdonképeni jellemeleknek. Az érdekesség, melynek tulajdonképen a jellemelekben s a cselekményben kellene lennie, csak egyes szereplők szávaiban nyilvánul s ennek tulajdonítható az kis hatás is, melyet a darab látszólagosan elért. Foltényi (Kudlacsek közzsandár) csak nyakatekert magyar beszédének s felületes hivatalbeli eljárásának köszönheti, hogy a közönséget derűtségekben tudta tartani. Egyébiránt ez egyik legsikerültebb alakítása Foltényinek, melyet töle máskor is szívesen látunk. Aranyossi (Tutyi rektor) szintén elismerést érdemel buzgóságáért. Szépek voltak a Nyilvai és Szabó Bandi magyar dalai. Törökné és Toldy nem tűnhetek ki, különben, mint mindig, ügyesen s könnyedén játszottak. Dancz Lajos (Ábrahám) keveset adott a zsidóból, hiába volt oly impertinensül maszkirozva.

(Cs.) Okt. hó 26-án adatott „Szép Heléna“ látványos víg operette 3 szakaszban; irta Malhac és Halevy, fordította Latabár E.; zenéjét szerző Offenbach. Ezen operette már sokszor adatott színpadunkon kitűnő sikerrel, fájdalom nem monthatjuk azt ezen alkalommal — s kivéve néhány alakítást mint a Dancz L. Menelausát, Foltényi Chalchasát, a többi nem sokat ért — még kedvencz operette énekesnőknek Nyilvay Irmának sem sikerült minden igyekezete daczára — ez operettet érvényre juttatni; — mert Páris Láncki nagyon gyenge volt, a szép duettek mind elestek. Lánckynak különben igen csinos hangja van — a hiba ott rejlik — hogy nem tartatott vele próba; — kellő betanítás mellett Láncki hasznavehető énekes, — sőt sokkal ügyesebb mint Kunsági — kivel nem tudjuk mért, oly szerepeket játszattak, melyek mindenkinek, csak nem neki valók, és ezáltal a legjobb előadások is elesnek mint az „Ifjabb Fromont és idősb Risler“ című kitűnő színmű.

Okt. 27-én. Labie és Darntól „A nagyon szép asszony.“ Vigjáték 3 felvonásban itt először. Mulatságos kis vigjáték, mely mindvégig derűtségekben tartá a jól mulató közönséget. Különösen kitűnt a fáradhatlan Toldi (Montgiscar Ernest) ki bárminő szerepet bravourral játszik. Sajnáljuk, hogy szakadatlanul szerepeltetik s hogy kénytelen tehetségét elforgácsolni. Neki magasabb hivatása van; több időt és alkalmat kellene engedni, hogy annak áldozzék. Vezéry (Clercy) Törökné (Jeane), Foltényi (Chambrelan), Szikszayné (Gobervilléné) nagyban emelték a mulatságos darab érdekességét ügyes játékaikkal.

Okt. 29-én Langlé Ayle „Sheridan“-ja Temesváry fellépteül. Scheridant Temesváry adta a nála megszokott elegantiával. Közönségünk sokkal jobban ismeri az ő kitűnő alakításait, semhogy azt di-

csérnünk szükséges volna. Ő a szintársulatnak nemcsak névleg, mint mások többnyire, hanem tényleg és méltó igazgatója. Csak az a baj, hogy neki alakja is túrlümetezett igazgató s ha mint színész működik, akaratlanul is előnkbe tűnik az igazgató. Dehát ő erről végtére is nem tehet.

Törökné (O'Donnor Zsuzsanna) és Temesváryné (Cecilia) egymást igyekeztek felülmúlni művészetükkal. A három dicsőségéből Toldinak (Spencer) is kijutott az őt illető rész. Foltényiné (Debora) s Deák Kata nevükhöz méltóan játszottak.

(Cs.) Okt. 30-án „Marcel“ dramolette 1 felvonásban. Irtá: Sandeau, fordította Palay. Kitűnő egy felvonásos színmű mely helyes alkotással előadva a sikert el nem tévesztheti. A főszerepet Valgrand Gastont Lovász adta; s habár Lovász jó színész, e szerep nem neki való — ennélfogva egészen el is ejtette. Temesváriné (Gaston neje), Vezéri (az orvos), Toldy (Gaston barátja) ügyesen, jól játsztak. Figyelmeztetjük a rendezőseget — hogy egy kandalós szobában a butorok mindég szemben, nem háttal fordítandók a kandalóval — ez bántja a szemet s izlést. Gaston szerepét Temesváry igazgató által adva szeretnők látni. Ezt követte „A római fúvolás.“ Operette 1 felvonásban, zenéjét szerző Hervé M. A zene csinos az operette mulattató. Foltényi Cucurbitus senator szerepében excellált — oly humorral — oly jó kedvel alig láttuk még játszani, Nyilvay Irma (ki melesleg mondva igen jól mulatott,) mint mindig szépen énekelt — ugy szinte Alszeghi Ilona is. Szabó Bandi és Kunsági szerepeiket jól adták. Kunsági oly jó mint e szerepben még eddig nem volt. A színház meglehetősen üres, mit valóban nem értünk. Temesváry ujdonságokat — operetteket ad — s a közönség fáradozását nem méltányolja — ez eléggé sajnós!!

Okt. 31-én. Sardoutól „Az új ezég.“ Eszméje, tárgya, jelenetei, fordulatai, kifejlése, minden az „Ifjabb Fromont és idősb Risler“-é, csak hogy jobban elnyujtva, néhol izgalmasabban előadva, gyengébben színezve s kevesebb érdeket keltve. A darab némileg kiemelkedő alakjai René (Temesváry) és Klára (Temesváryné), melyeket nevezettek minden erejükkel igyekeztek egyénekké domborítani. Temesváryné martyr szerepét hatással és kitűnően adta, szinte csodálkoztunk, hogy bele nem fárad az izgalmasabbnál izgalmasabb lelki állapotok nehéz festésébe. Mellettük még Toldy, Lovászi és Aranyossi vonták magukra a figyelmet. Törökné Theodosiát adta, ki hogy mit keres a darabban, ezt szegény Törökné sem sejtette. Derzsi Irma bebizonyította, hogy csakugyan megérdemli a figyelmet. Közönség feltűnő csekély számmal volt.

Nov. 1-én. Hausman 5 felvonásos alkalmi népdramája a „Halottak estéje“, vagy „Imádság a temetőben.“ Siralmas, szívzaggató történet, melynek minden személye siralomra indit és könyeket facsar. Valóban nem tudjuk, hogy melyik sorsa iránt legyünk nagyobb részvétellel, Kelendy Iván (Vezéri) a

nyomorult gróf, fia Arthur (Toldi) etc.? Török né (Ilma) valóságos martyrok martyra volt; s nem hiszszük, hogy nem érezte borzasztó szerepének lidércnyomását s hogy kedve volna ilyen kebelrázó lelkiállapotokat többször is visszaadni. Temesváry, Temesváryné, Lovászi, Ferenczy mindannyian meghatva fájdalom, részvétre indító tépett szívekkel játszottak. — s.

Szerkesztői üzenet.

Chr. M. Tárnya homályos, kidolgozása pongyola. **Hulló levelek, az új Tanhäuserből.** Közöletlenek.

A megtört szív, Kitagadlak című beszédek nem használhatók.

F—r F. Budapest. A küldemény nem válik be; inkább fővárosi leveleket kérünk.

Délibáb. Minél előbb jön. Üdvözlötünket.

Aucun. Mind beválnak. R. Dolfira nem emlékszem; lekötelez, ha bővebben ír róla. Saját lakezimét is kérem.

Cs. G. Aszód. Kérem mindakettőt. A költemény a jövő számban jön. Üdvözlöt.

TRÉFÁK ÉS ADOMÁK.

Közli jegyzeteiből: Gróf Csáky Alfonz.

Egy ily nyomorék?

— Istenem! kiálta föl egy szakácsné a karzaton, mikor Dawison mankóval lépett föl a „Bon jour“ban, hogy merészel egy ily nyomorék ember színészsze lenni és színpadra lépni.

A jó tanács drága portéka, — szokták mondani; és mégis, ha valaki barátjával meghasonlani akar, adjon neki csak tanácsot. — Akarod tudni, mikép szabadulhatsz kedvesedtől? Adj neki jó tanácsot. — Vagy ha a kegyencz pártolójának kegyét akarja eljatszani? — Adjon neki tanácsot. — Szóval, ki gyűlöltetni, üldöztetni, kerültetni s megvettetni akar, csak álljon elő tanácsával s célját érte. — Két előkelő hölgynek barátsága, mely pedig rendithetlen sziklára épültnek látszik, következőleg bomlott fel. — Édes barátném! úgy látszik, neked a tánczhoz sem termeted, sem gráciád nincs. Azért, ha tanácsommal élni akarnál, azt javalnám, ne tánczolj! — A figyelmeztetett ezen őszinteségnek példája természetesen megindítá s következőleg felelt. Édesem! tanácsoddal igen leköteltél, a szolgálat viszonszolgálatot vár. Én tehát nyíltan szólva, azt tanácsolnám, hagyj fel az énekléssel; mert hangod a felsőbb octávokban igen hasonlít a macskák melodikus nyávogásához! — Egyik sem követte barátnője tanácsát; egyik tánczolt, másik énekel, mint azelőtt; de ha összejöttek, vasvillaként sebző tekintet löveltek egymásra!...

Lord Byron mint énekes. Költő lehet az ember s még sem énekes, és vizout: — s mégis ha a költőket énekeseknek nevezik, úgy Byron kivétel. Ő,

noha nagyra becsülte a zenét, kevés jártassága volt abban. — Különös, mond egykor miss Pigothoz, hogy én a kegyed játékához jobban éneklek mint máséhoz! — „Az onnét van, hogy én kegyed éneke szerint játszom!“ — felelt a szép hölgy.

Kérdeztek valakit, miért adja leányát ellenségének nőül?

„Hogy magamat megboszulhassam rajta!“ — lón a válasz.

Napoleon néhanéha megszokta látogatni a Vauville-színházat Párisban, de mindig incognito egyszerű kabátban; az öröknek is szoros parancs volt adva, hogy a császár előtt, ha mindjárt rá ismernének is, ne tisztelkedjenek. Egy estve „Fanchon“ előadása után, szokása szerint, gyalog Duroc tábornokkal a Tuillériákba visszatért: egy ujoncz, ki éppen a kijárásnál állott őrt, a császár véletlen megpillantására elfeledkezett a parancsról s tisztelkedett; Kinek tisztelkedel? kérdé Napoleon haragosan. Az ördögbe, csak nem neked! vágott szavába az ujoncz, téged nem ismerlek, de igen tábornokomat, ki két napja szemlét tartott ezredemnél s Durocra mutatott. Már az más, mondá Napoleon s szeliden pillanatva az ujonczra, neve és ezredének száma után kérdezősködött s a tábornok segéddel eltávozott. A kis káplár azt gondolá, magában, de ilyenadta! minekünk is csak van lélekjelenlétünk, ha mindjárt közlegények vagyunk is. — Tizennégy nappal később az ujoncz őrtiszt lett.

Mult szerdán két cigány következőleg értekezett együtt az utcán: „te Csicsa! hallottad-e már, hogy jönnek a muszkák és elveszik Magyarországot!“ „ah te bolond! Hát mit csinálna a magyarok Istene avval a sok piszkos muszkával? Nem engedi azt az Isten!“

Egy polgár hosszú évek óta adóhátralékban van. Kíváncsi volt megtudni, hogy hát ő voltaképen mennyivel is adós? Midőn ez iránt kérdezősködésére a pénztárnok neki 100 frtnál nagyobb összeget mondott, jámbor polgárunk örömittasan felkiáltott: „E szerint én virilista vagyok!“

Tanár: — Hányadik évben történt a 48-ki forradalom?

Diák: — 1526-ban.

Egy hat octávás Phisharmonica, legjobb karban szabad kézből jutányos áron eladó. Értekezhetni lehet Kádas-utcza 1889. sz. alatt.